

“Daling van de wisselkoers realiseer je niet met een wet en/of dreigementen”

NOFA schiet zijn
aanvankelijke
doel voorbij.....

**Record Begrotingstekort 2023 van
SRD 11.100.000.000;
niet 3,3% maar 11,1% van BBP**

**De verplichte inwisseling van 35% van de exportopbrengsten
(retentieregeling) is ondoordacht**

Heeft u opmerkingen of een artikel die u wilt plaatsen in INZICHT? Stuur dan een mail naar de redactie.

Redactie INZICHT:

Girdhari, Swami

inzicht@ves.sr

Klik op een artikel voor de hyperlink

Pagina

3

RECORD BEGROTINGSTEKORT

Record begrotingstekort in 2023 van SRD 11.100.000; niet 3.3% maar 11.1% van BBP

6

NOFA

NOFA schiet zijn aanvankelijke doel voorbij

8

IMF

Kortverslag van het onderhoud tussen de IMF-vertegenwoordiger en stakeholders

9

DNA

Sharman: DNA heeft meer tijd nodig voor aanpassing kiesregeling

11

SURINAAMS BURGERSCHAP

Surinaams burgerschap voor buitenlandse investeerders; Citizenship by investment (CBI)

13

INGEZONDEN – GERARD LAU EN MAREIN VAN SCHAAIJK

Notitie wisselkoersstabiliteit

16

JEFFERY PANKEY- PRESIDENT FIGMENT DESIGN

Bedrijven richten zich op je vangst, zelfs op ruwe zee

17

DE EXPERTS AAN HET WOORD OVER

De daling van de wisselkoers realiseer je niet met een wet en/of dreigementen

18

IN HET NIEUWS

VES-secretaris Girdhari: Retentieregeling ondoordacht

20

WERELDNIEUWS

More than half of all tropical deforestation directly attributable to industrial mining takes place in Indonesia, with Brazil, Ghana and Suriname also Suffering Major Losses

22

CARICOM KORT NIEUWS

Wereld toerisme dag en Caribbean tree planting week

25

NAWOORD

Record Begrotingstekort voor 2023 van SRD 11.100.000.000; niet 3,3% maar 11,1% van BBP

VES over

President Santokhi heeft op 29 september jl. de Jaarrede uitgesproken in De Nationale Assemblée (DNA). Hierbij is ook de begroting voor 2023 gepresenteerd met een begrotingstekort van 3,3% van het Bruto Binnenlands Product (BBP). Volgens de Regering is het begrotingstekort binnen de internationale norm. De inkomsten die de Regering verwacht te realiseren in 2023 zijn SRD 33,9 miljard terwijl de geraamde uitgaven zijn gesteld op SRD 37,2 miljard. De Regering stelt dat het begrotingstekort gelijk is aan SRD 3,3 miljard, gelijk aan 3,3 % van het BBP van SRD 99,2 miljard.

De Vereniging van Economisten in Suriname (VES) is het niet eens met het gepresenteerde begrotingstekort. Ze waakt al vele jaren, ook onder de vorige Regering, voor een misleidende presentatie van de Begroting. De werkelijkheid is dat de Staat verwacht ondanks alle mooie retoriek slechts SRD 25,6 miljard zelf te verdienen en SRD 0,5 miljard aan ontwikkelingshulp, welke niet hoeft te worden terugbetaald, te ontvangen. Wat de Regering verzwijgt is dat het resterende tekort van SRD 11,1 miljard moet worden geleend. Dit tekort wordt dan verdoezeld door het in 3 groepen te plaatsen:

1. Trekkingen, om het woord leningen te vermijden, van SRD 2,6 miljard;
2. Begrotingssupport, een nieuwe term om het woord leningen te vermijden, van SRD 5,3 miljard;
3. Begrotingstekort, waarvan men nog niet weet wie ons gaat lenen, van SRD 3,3 miljard.

Samen is de Regering van ons land van plan in het jaar 2023 SRD 11,1 miljard meer uit te geven dan te verdienen en aan “gratis geld” binnen te krijgen. Die SRD 11,1 miljard zal geleend moeten worden. Dat komt overeen met 11,1% van het BBP, hetgeen ver boven welke norm dan ook ligt. Deze vorm van overbesteding is nog nooit in de geschiedenis vertoont, zeker niet in het derde jaar van een Regering die ons “vanaf dag 1” uit de economische crisis zou halen. Deze begroting zal ons niet uit de crisis halen, het zal slechts een bestendiging van de crisis met zich meebrengen.

De Regering gaat net als de vorige Regering voort met het desastreuze buitenproportionele leenbeleid en vergeet dat wij het over enkele jaren of door onze kinderen deze leningen terug zullen moeten betalen.

Ondertussen neemt de koopkracht van de bevolking ook in het komend jaar verder af. De eventuele loonsverhogingen zullen op geen enkele manier de verwachte prijsstijgingen zowel door beleidsmaatregelen van de Regering als door geïmporteerde prijsverhogingen kunnen bijhouden.

Opvallend is dat in het ontwerp die in de eerste week van september naar de Staatsraad is gestuurd het tekort nog SRD 10,1 miljard was. Een week later was het tekort met maar liefst SRD 1 miljard verhoogd naar SRD 11,1 miljard.

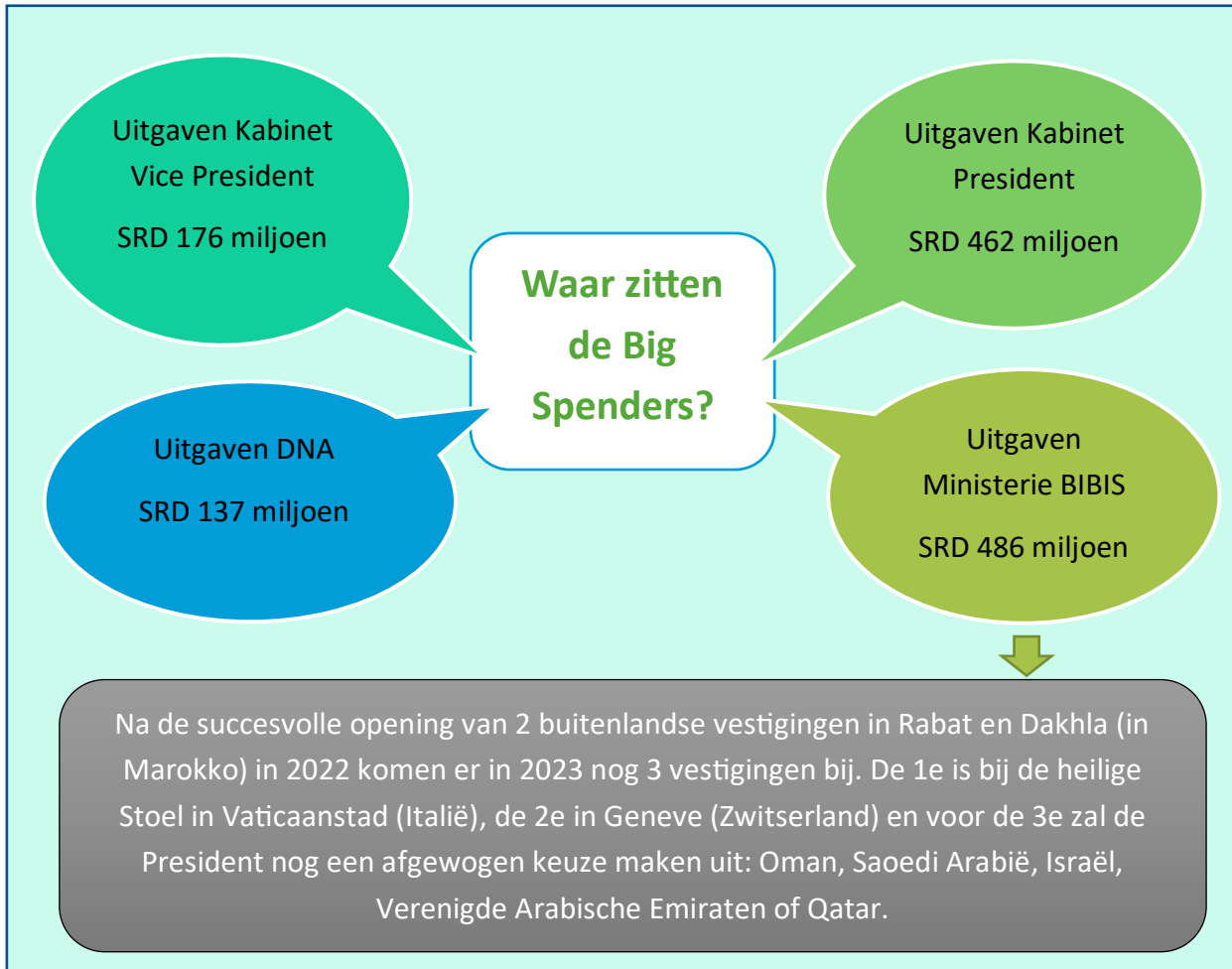
Het begrotingstekort is dus geen 3,3% maar 11,1% van het BBP. Dit tekort ligt ver boven de internationale norm. Je hoeft geen economie te hebben gestudeerd om te weten dat dit de crisis niet zal oplossen.

De VES vindt het begrotingstekort economisch onverantwoord. Het voornemen van de Regering om te streven naar begrotingsevenwicht blijken wederom mooie woorden te zijn, die niet kloppen met de realiteit. Het hebben van een begrotingstekort van 11,1% legt een bom onder de staatsfinanciën en draagt bij aan diverse onevenwichtigheden in onze economie, zoals verdere stijging van de wisselkoers en verdere ontwaarding van de SRD en daarmee gepaard gaande toenemende armoede.

President C. Santokhi tijdens de jaarrede

Voor U gelezen uit de Begroting 2023:

ROAM EASY

More Data in our New Roaming Plans.
Enjoy Local Rates and Free Incoming Calls.

Activate a Roaming Plan in MyDigicel or dial *100#

NOFA schiet zijn aanvankelijke doel voorbij

De private sector heeft zich de afgelopen jaren sterk gemaakt voor een ontwikkelingsfonds voor de agrarische sector en heeft aan de wieg gestaan van een voorstel om te komen tot een agrarisch fonds.

Uiteindelijk is het NOFA (Nationaal Ontwikkelingsfonds voor de Agribusiness) geworden. Na aanneming van de Wet NOFA in de Nationale Assemblee heeft na een openbare aanbesteding de toewijzing plaatsgevonden aan Trustbank Amanah als beheerder van NOFA

Het is positief te noemen dat de Regering uiteindelijk na lange discussie en frustratie bij diverse partijen er nu NOFA is ten behoeve van de agrarische sector. Het idee van NOFA vanuit de particuliere sector was om een fonds te hebben, waarbij kleine agrarische ondernemers en verwerkers die totaal geen onderpand of zekerheden hebben de mogelijkheid te bieden om in aanmerking te komen voor een lening. Deze faciliteit zou direct de agrarische producenten in de districten en het

binnenland ten goede komen, die geen titel op de gronden hebben waarop ze produceren. Te denken valt aan boedelgronden en collectieve gronden van de in stam verband levende gemeenschappen.

Naast de lagere rente bij NOFA heeft helaas de politiek gekozen om NOFA dusdanig in te richten dat het fundamenteel niet verschilt van overige mogelijkheden voor ondernemers om kapitaal te lenen. Het beschikbaar stellen van zekerheden is een vereiste om in aanmerking te komen voor een NOFA lening. Dit is juist de grote obstakel voor de kleine agrarische ondernemers die geen zekerheden kunnen overleggen, maar wel betrouwbare producenten zijn.

De ontwerpwet houdende vaststelling Nationaal Ontwikkelingsfonds Agribusiness (NOFA) is op vrijdag 11 maart 2022 goedgekeurd in het Parlement. De wet heeft als doel de Agribusiness te bevorderen en ter voorziening in de kredietbehoefte van kleinschalige- en middelgrote bedrijven in de agrarische sector.

WAT IS NOFA?

Het Nationaal Ontwikkelingsfonds voor Agribusiness (NOFA) is bestemd voor het verduurzamen, vergroten en versterken van de agrarische productie en export.

Het NOFA biedt ondernemers in de agrarische sector de mogelijkheden om haar productie te verhogen en capaciteiten te verruimen teneinde haar verdien capaciteit en financieringswaardigheid te verbeteren.

Doelstellingen

- Het bevorderen, vergroten, verduurzamen en verhogen van de kwaliteit van de agrarische productie en de export, de werkgelegenheid en het verbeteren van de bedrijfsefficiëntie van agrarische bedrijven in de ruimste zin van het woord.
- Het versterken van de concurrentiepositie en de verdien capaciteit van de agrarische bedrijven, door de toegang tot de kredieten te verbeteren.
- Het op verantwoorde wijze verstrekken van kredieten aan ondernemers in de agrarische sector.

Bestuur samenstelling

- Vertegenwoordiger van het Ministerie van Landbouw, Veeteelt en Visserij
- Vertegenwoordiger van het Ministerie van Financiën en Planning
- Vertegenwoordiger van het Ministerie van Regionale Ontwikkeling
- Vertegenwoordiger uit de visserijsector
- Vertegenwoordiger uit de veeteeltsector
- Twee vertegenwoordigers uit de landbouwsector

NOFA Financiering

Valutasoort	: SRD
Leensom	: Maximaal SRD 1.000.000,-
Looptijd	: Maximaal 120 maanden of 10 jaar
Rendement	: 5 % per jaar
Soort financiering:	Investeringsfinanciering
Grace periode	: Maximaal 12 maanden

NOFA financiering is bestemd voor

- Agrarische bedrijven en individuen ten behoeve van de primaire productie en/of verwerkingsindustrie.
- De financiering is uitsluitend voor bedrijfseconomische productieve en innovatieve investeringen en seizoen kredieten.

NOFA financiering is niet bestemd voor

- Aankoop van land, woningbouw en andere consumptieve uitgaven.
- Herschikking van bestaande schulden.

Vereiste documenten

- CBB uittreksel
- Nationaliteitsverklaring
- Copie E-ID
- Werkgeversverklaring en Salarisslip (indien aanwezig)
- 3 laatste bankafschriften
- Hypothecair uittreksel (niet ouder dan 1 maand)
- Copie grondbeschikking/eigendomsakte
- Taxatierapport (niet ouder dan 1 jaar)
- Plan van aanpak (ondernemersplan)
- Verklaring LVV aantal ingezaaide arealen (landbouwers)
- Inkomsten- en uitgavenstaat
- Offerte goederen/meststoffen

Indien rechtspersoon

- KKF uittreksel (niet ouder dan 3 maanden)
- Statuten
- Bedrijfsvergunning (indien van toepassing)
- Financiële cijfers van de afgelopen 3 jaren en de prognoses voor de komende 3 jaren

ZEKERHEDEN

Het verlenen van de financiering geschiedt tegen het verstrekken van zekerheden.

- Te hypotheek op onroerende goederen;
- Alle andere in dekking te geven activa van de ondernemer/teiler/aanvrager in fiduciair eigendom over te dragen of een mogelijke onderzetter van onroerende goederen;
- Het vermogen van de borg overleggen en vaststellen. De borg moet ter bevestiging de borgstellingsovereenkomst tekenen en daarbij de vermogensblokkering t.b.v. NOFA overdragen.
- Cash dekking

De Regering heeft SRD 100 miljoen beschikbaar gesteld voor het Nationaal Ontwikkelingsfonds Agribusiness met een rentepercentage van 5,5 procent per jaar, met een aflossingsperiode die afhankelijk is van het gewas of product. Hiervan is 1 procent bestemd voor de beheerder en 4.5 procent ter versterking van het fonds. Met de instelling van de NOFA wil de Regering verbetering en verhoging van de productie van de agrarische sector bewerkstellingen. Naast het fonds zullen nog meer randvoorwaarden worden geschapen om de ontwikkeling van de sector te kunnen faciliteren waaronder: waterhuishouding, productie efficiëntie, verwerking en afzet, onderzoek, begeleiding en voorlichting. Het Ministerie van LVV is belast met het vaststellen van nadere regels ter uitvoering van de wet NOFA.

Bron: Financieel Jaarplan 2023

Aanvankelijk was het de bedoeling dat de rijstsector zou worden uitgesloten van NOFA. De rijstsector is kapitaal intensief en de meest verregaande gemechaniseerde sector in de agrarische productie en export. Hier vanuit gaande zal de rijstsector een enorme zuigkracht hebben op NOFA middelen. De politiek heeft uiteindelijk anders besloten. Als klap op de vuurpijl had President Santokhi tijdens de protesten van de Nickeriaanse rijstboeren bij de Henarbrug aangegeven dat de boeren een beroep konden doen bij NOFA. De boeren protesteerden voor de lagere prijs die ze kregen van de opkopers voor hun padi. Waarschijnlijk heeft hetgeen dat de President heeft gezegd het NOFA bestuur gestimuleerd om hun eerste informatiesessie te houden in Nickerie en wordt met de brochure over NOFA de indruk gewekt dat NOFA bedoeld is voor de rijstsector. Kortom: NOFA schiet zijn aanvankelijke doel voorbij.....

Aanvraag

Naam: _____

Voornaam: _____

Geboorte datum: _____

ID nummer: _____

Beroep: _____

Werkgever: _____

Bedrijfsnaam: _____

Aard van het bedrijf (Sector): _____

Locatie: _____

Rechtsvorm: N.V. Stichting
 Andere rechtsvorm: _____

KKF nummer: _____

Bedrijfsnummer: _____

Adres: _____

District: _____

Email adres: _____

Telefoon: _____

Vertegenwoordiger: _____

TRUSTBANK
AMANAH

Contact gegevens

- Vestigingen:
- Dr. Sophie Redmondstraat no.93
 - Plutostraat no. 115
 - Aidavstraat / Hk. Chopinstraat no.01
 - R.F. Bhoroststraat / Hk. West Kanaalstraat no.84 | Nickerie

452800 | 478111 | 400115
 +597 8647990 | +597 8539585 | +597 8833889
 agribusiness@trustbankamanah.com

Kort verslag van het onderhoud tussen de IMF-vertegenwoordiger en stakeholders

Onderhoud van IMF-vertegenwoordiging in Suriname met het bestuur van de Vereniging van Economisten in Suriname (VES), Kamer van Koophandel en Fabrieken (KKF), Vereniging Surinaams Bedrijfsleven (VSB), Associatie van Fabrikanten in Suriname (ASFA), het Surinaams Business Forum (SBF) en de Consumentenkring Suriname.

Datum: vrijdag 30 september 2022

Locatie: Torarica, Ballroom

Achtergrond:

In het kader van de uitvoering van het EFF-programma heeft het Internationaal Monetair Fonds (IMF) een vertegenwoordiger aangesteld die een brugfunctie moet vervullen. De heer dr. Charles Amo-Yartey is inmiddels 3 maanden actief als IMF-vertegenwoordiger in Suriname.

Doel van de bespreking:

Om de stand van de economie in Suriname te bespreken met belangrijke economische actoren waaronder de VES en de private sector vertegenwoordigers. Op een interactieve manier zou de gelegenheid worden geboden om van gedachten te wisselen over recente economische ontwikkelingen en de uitvoering van het IMF-EFF programma door de Regering.

IMF-vertegenwoordiger Charles Amo-Yartey startte met een 5 minuten presentatie over de reden achter de IMF-ondersteuning voor ons land en enkele zorgpunten op dit moment.

Hieronder worden enkele kernpunten van de presentatie uitgelicht:

De aspecten waaraan Suriname behoort te werken:

1. Het verminderen van de staats/overheidsschuld
 - Suriname heeft een target gesteld om de schuld die 148% is van het BBP in 2020 was naar onder de 120% van het BBP in het jaar 2024 terug te brengen/
 - Echter blijkt het dat er zeer beperkte ruimte voor herstructurering van de binnenlandse schuld, vanwege zorgen betreffende de financiële stabiliteit
2. Bescherming bieden aan de meest kwetsbaren in de samenleving
 - Degene die als gevolg van de uitvoering van het Herstel Programma zwaar worden getroffen moeten hulp worden geboden. Het IMF pleit voor de invoering van een gedegen sociaal vangnet.

3. Het bestrijden van corruptie en werken naar goed en transparant bestuur:

- Door het cementeren van de Anticorruptie Wet;
- Overheidsaanbestedingen transparanter maken;
- Het Anti-Money Laundering and Counter Financing of Terrorism raamwerk verbeteren en in lijn brengen met de vigerende internationale standaarden.

Naast de aspecten waaraan de Regering van Suriname nog meer werk moet verzetten, gaf de heer Amo-Yartey aan welke vorderingen Suriname maakt bij het implementeren van het EFF-programma, met name:

- Er zijn goede vooruitzichten van economisch herstel, waarbij de projectie voor het jaar 2022 is een economische groei van 1½ %
- Het begrotingstekort is teruggebracht van om en bij 13,4% van het BBP in het jaar 2020 naar om en bij 4 tot 5% in het jaar 2022
- De inflatie is teruggelopen van boven de 60% in 2021 (jaareinde inflatie) naar 39% per augustus 2022 (maand-op-maand inflatie)
- De Regering heeft overeenstemming bereikt met de Paris Club voor Schuldverschikking
- De BTW Wet is door de DNA aangenomen.

Hoewel de Regering van Suriname goede stappen voorwaarts heeft gemaakt, behoort zij meer te doen aan het versterken van de economie en aangaande sociale ondersteuning. Tegelijkertijd kampt zij met toenemende uitdagingen, t.w.:

- Een instabiel economisch wereldklimaat, waarbij er sprake is van hoge grondstofprijzen;
- Hoge kosten van levensonderhoud en de inflatie ontwikkelt zich niet naar het gewenste niveau;
- Zwakke transmissie van monetair beleid;
- Fricities op de valutamarkt met als gevolg depreciatie van de SRD;
- Weinig progressie in de uitvoering van het sociaal programma en bestuur gerelateerde hervormingen.

Tenslotte gaf de IMF-vertegenwoordiger aan dat nader met de Regering moet worden gesproken over:

- De voorwaarden ter continueren van het inmiddels vastgelopen EFF-programmaten om te voorkomen dat de gestelde doelstellingen worden opgeofferd;
- Identificeren van cruciale hervormingen die zouden kunnen worden doorgevoerd, rekening houdend met de economische en politieke omgeving;

Als afsluiting van dit onderhoud gaven alle aanwezigen aan behoefte te hebben om op regelmatige basis en met grotere diepgang structureel overleg met het IMF te hebben.

Sharman: DNA heeft meer tijd nodig voor aanpassing kiesregeling

De vice-voorzitter van De Nationale Assemblée, Dew Sharman heeft aangegeven dat de leiding van DNA een agenda heeft samengesteld voor de belangrijkste wetten voor de komende drie maanden. Hij geeft aan dat er een zware agenda ligt voor de regering en DNA. Zorgwekkend is zijn opmerking "Misschien het kiesstelsel nog niet op de agenda komt". Volgens Sharman is de kiesregeling een veel omvattende wet die verstrekkende gevolgen heeft voor de samenleving.

Instelling commissie Evaluatie / Herziening Grondwet en Kiesstelsel

DNA-lid Sharman gaat hierbij voorbij aan het Regeerakkoord 2020-2025. INZICHT heeft al vaker gememoreerd dat er minder dan de helft van de Prioriteitsacties welke al in de eerste 9 maanden zouden worden uitgevoerd ook daadwerkelijk gerealiseerd zijn. De 4 coalitieleiders hebben plechtig het Regeerakkoord 2020-2025 ondertekend op 14 juli 2020, met de tekst: "De coalitiepartijen verklaren het eens te zijn met de bovengenoemde uitgangspunten, de hoofdlijnen van het beleid en de prioriteitsacties" Nummer 20 van deze prioriteitsactie is: **"Instelling commissie evaluatie en, indien noodzakelijk, herziening van de Grondwet en het kiesstelsel. Het eindproduct zal in een referendum aan het Surinaamse Volk worden voorgelegd"**.

Aangezien de Regering haar Regeerakkoord zelf niet serieus heeft genomen is er een burger naar het Constitutioneel Hof gegaan. Ondanks bedreigingen vanuit de coalitie geuit aan Mr. Serena Essed en aan het Constitutioneel Hof over een eventuele wijziging van de kiesregeling heeft het Hof de kiesregeling onverbindend verklaard. De uitspraken en bedreigingen geven de politiek een slechte naam. Als je op één moment plechtig belooft dat er een Grondwetscommissie binnen 9 maanden zal komen en eventueel de kiesregeling moet worden gewijzigd en dat het volk in een Referendum zal mogen beslissen hierover, dan moet je jezelf en je partners daaraan houden.

DNA had en heeft nog steeds als taak om toe te zien dat de Regering zich aan haar afspraken houdt. Wij rekenen er dan ook op dat de 51 assembleeleden hun verantwoordelijkheid nemen en de Regering publiekelijk ter verantwoording roepen voor een efficiënte wijziging van grondwet en kiesregeling, conform het gezamenlijk Regeerakkoord 2020-2025, waarover door de bevolking in een Referendum kan worden beslist.

UW ADVERTENTIE IN INZICHT?

Mail voor meer info naar:

inzicht@ves.sr of info@ves.sr

WEBINAR VAT IN SURINAME

October 25, 2022

11.30 – 13.30 SRT (UTC-3)

OUR SPEAKERS

SIEGFRIED KENSWIL

CHERYL LEEFLANG

NAZNA ISHAAK

ABOUT OUR WEBINARS

During this Webinar we will inform participants on the workings of the VAT Act and get into practical matters as well.

HOW TO SIGN UP

Please let us know if you would like to join our Webinar by sending an e-mail to:

webinar@hbnlawtax.com, with the company name (if applicable), the full name of the participant, and the e-mail address.

Today.Tomorrow.Together

hbn | law
& tax

Surinaams burgerschap voor buitenlandse investeerders

Citizenship by Investment (CBI)

President Santokhi heeft in zijn Jaarrede gemeld dat de Surinaamse regering serieus mogelijkheden bekijkt om buitenlanders die in Suriname willen investeren het Surinaams burgerschap te verlenen.

De ontwikkeling van de potentiële sectoren van ons land vereist expertise en arbeidskrachten die het land momenteel niet in voldoende mate kan aanbieden. Arbeiders uit andere landen zullen ook nodig zijn, stelde president Santokhi in het parlement tijdens de opening van het begrotingsjaar 2023.

De regering is voornemens ook met betrokkenheid van het parlement, de eerste lijnen van een bevolkingspolitiek uit te zetten. “Voor mij is één gegeven duidelijk: met 600.000 personen in Suriname, ongeveer 150.000 huishoudens, gaan wij niet in voldoende mate de aangegeven sectoren kunnen ontwikkelen, en daardoor ook niet optimaal kunnen verdienen voor de verdere ontwikkeling van ons land,” stelde de President. Een deskundig team bestudeert momenteel de mogelijkheden van een ‘citizenship by investment program’.

Ook wordt specifieke aandacht geschonken aan het toestaan aan bedrijven om onder bepaalde voorwaarden arbeidskrachten uit het buitenland aan te trekken. Beide initiatieven zullen, aldus de regeringsleider, een positieve bijdrage leveren aan de verdien capaciteit en verdere ontwikkeling van de productiesector. Hierbij wordt rekening gehouden met de internationale regelgeving ter zake en het nationaal wettelijk kader.

President Santokhi gaf aan: “Wij hopen dat deze discussie op een zakelijke en nuchtere wijze, onderbouwt met data en solide analyses, met betrokkenheid van relevante stakeholders gevoerd kan worden. Enkele Caricom-landen voeren reeds een beleid waarbij buitenlandse ondernemers die een fors bedrag in het land investeren om economische activiteiten te ontplooiën, de nationaliteit van het desbetreffend land krijgen alsook andere voorzieningen van de overheid”.

EU tegen misbruik 'gouden paspoort'-beleid

De Europese Unie (EU) daagt Malta voor de rechter wegens haar 'gouden paspoort'-beleid. De uitvoerende macht van de EU zei op 29 september dat het Malta voor de rechter daagt vanwege zijn “gouden paspoort” beleid dat rijke mensen toestaat EU-burgerschap te kopen, zelfs nadat de kleine eilandstaat het programma voor burgers van Rusland heeft opgeschort. De Europese Commissie had al in 2020 inbreukprocedures ingeleid tegen Malta en Cyprus over hun programma's voor gouden paspoorten. De oorlog van Rusland tegen Oekraïne heeft het beleid steeds feller in de schijnwerpers gezet. De commissie zei in een verklaring dat

“het verlenen van EU-burgerschap in ruil voor vooraf vastgestelde betalingen of investeringen zonder enige echte band met de betrokken lidstaat niet verenigbaar is met het beginsel van loyale samenwerking”, zoals vastgelegd in EU-verdragen. Malta stopte met het toestaan van Russen en Wit-Russische staatsburgers om het staatsburgerschap van de EU te kopen nadat het onder druk was gezet door de EU. De EU vond het besluit van Malta om zijn programma voor Russische staatsburgers op te schorten goed, maar zei: “Hoewel dit een positieve stap was, blijft Malta het programma uitvoeren voor alle andere nationaliteiten en heeft het geen enkele intentie uitgesproken om het te beëindigen”.

Het verkrijgen van burgerschap in een van de 27 lidstaten verleent ook het EU-burgerschap en daarmee het recht op vrij verkeer en toegang tot de interne markt van de EU, evenals om te stemmen en gekozen te worden bij Europese en nationale verkiezingen.

Burgerschap door investeringen in de Caricom

Er zijn vijf Caribische landen die programma's voor burgerschap door investeringen aanbieden, namelijk Antigua & Barbuda, Dominica, Grenada, St. Kitts & Nevis en St. Lucia. De klant kan voor elk programma een aanvraag indienen via de donatie- of onroerendgoedinvesteringsopties. De vermogende buitenlander kan kiezen voor een donatie aan de Regering of een significante investering te plegen in het land.

Deze 5 landen zijn erg populair bij vermogende particulieren in ontwikkelingslanden die op zoek zijn naar een tweede paspoort waarmee ze visumvrij kunnen reizen naar meer dan 150 landen over de hele wereld, inclusief toegang tot de EU-Schengenzone en Engeland. De CBI-paspoortmarkt is anno 2022 uitgegroeid tot een industrie van US\$ 5 miljard jaarlijks en zal naar verwachting elk jaar verder groeien. De belangrijkste reden waarom de CBI-programma's de laatste tijd zo populair zijn geworden, is dat het staatsburgerschap binnen 2-3 maanden wordt goedgekeurd zonder enige reis naar het land en er geen vereisten voor ingezetenschap zijn.

Niet zonder Risico's

Hoewel het een gemakkelijke manier van geld verdienen voor de overheid betreft of een welkome toevoeging aan de broodnodige investeringen kan betekenen, is het niet zo eenvoudig als het lijkt. Het succes van de genoemde Caricom-lidstaten komt doordat ze met hun paspoort visumvrij kunnen reizen naar meer dan 150 landen over de hele wereld, inclusief toegang tot de EU-Schengenzone en Engeland. Dit is niet het geval met het Surinaams staatsburgerschap. Anderzijds zijn het niet altijd “bonafide” wereldburgers die bereid zijn zoveel van hun zuurverdiend geld hiervoor neer te tellen. Hiervoor moeten we als land niet alleen het investeringsklimaat aantrekkelijk maken, maar ook het apparaat ontwikkelen om het kaf van het koren te scheiden.

Hallo! Wij zijn AethiQs.

*Uw strategisch adviesbureau voor
actuariële, risk & compliance diensten*

*Als het te complex wordt, ga dan terug naar de kern. Wat is je bestaansrecht? AethiQs werkt voor maatschappelijk relevante organisaties. Wij helpen hen relevant te zijn en te blijven. Wij noemen dat **Relevantiewaarde**. Samen bepalen we wat de basis is voor de continuïteit én de geloofwaardigheid van hun organisatie. Zodat ze vandaaruit kunnen beslissen, besturen en bouwen aan een relevante toekomst. We heten niet voor niets AethiQs. Het goede doen, en dat goed doen.*

Kennismaken en kennis delen?

www.AethiQs.sr • Hallo@AethiQs.sr

Remain Relevant!

INGEZONDEN

door: Gerard Lau en Marein van Schaaijk

Notitie Wisselkoersstabiliteit

Versie 14 september 2022 Marein van Schaaijk en Gerard Lau

Stabilisatie beleid 2020-heden

Begin 2020 bleek het voor de Surinaamse overheid niet langer mogelijk om het tekort met buitenlandse leningen te dichten. En binnenlandse monetaire financiering leidt tot een tekort aan deviezen, gevolgd door koersstijging. De vraag kwam toen op of er een pakket maatregelen kan worden opgesteld dat de koersstijging afremt en uiteindelijk leidt tot een stabiele koers? Al in februari 2020 hebben we met het MacroabcSU.xls model (staat op www.stuseco.nl) voor een groep economen in Suriname in Fernandes bakkerij een voorbeeld van zo'n pakket voorgerekend. Dat liet zien hoe een voortdurende stijging van de koers kan worden voorkomen. Daarna zijn er op verzoek vele andere scenario's doorgerekend zie www.stuseco.nl. Een jaar later, in januari 2021, is het concept Herstelprogramma doorgerekend. Het Herstelplan bestaat uit twee delen, een Herstel (Behoedzaam) en een groei scenario. We hebben aangegeven dat het Herstel scenario tot koersstabiliteit kan leiden op het niveau van koers 21. Dit Herstel of Behoedzaam scenario is in hoofdlijnen uitgevoerd.

Zo is er bezuinigd op uitgaven, in het bijzonder zijn de lonen fors achtergebleven bij de inflatie, is de koers uniform en marktconform geworden, is de opbrengst van de invoerrechten fors gestegen. Met als resultaat dat in het behoedzaam scenario de monetaire financiering verdween en de koers minder ging stijgen en in juni 2021 zijn top van 21 bereikte en bijna 12 maanden op dat niveau bleef. Het doel van het herstel programma werd daarmee bereikt, hoewel er maar een klein deel van de door het IMF toegezegde middelen werden ingezet. Verder was het tot begin dit jaar de verwachting, dat er een einde zou komen aan de voortdurende daling van de reële lonen, dat die op het huidige niveau zouden blijven. Een stijging zit er in het behoedzaam scenario niet in voor de komende jaren. Die is alleen mogelijk in een groei scenario met productiviteitsstijging en groei van export en importvervangings.

Aldus heeft Suriname op eigen kracht koersstabiliteit gerealiseerd, terwijl de IMF gelden nog nauwelijks zijn gebruikt.

Nieuwe stabilisatie ronde

Juist toen Suriname de koersstabilisatie fase had bereikt, ging in het tweede kwartaal van 2022 de internationale olieprijs

omhoog van circa 70 US\$ per barrel naar circa 90 met pieken zelfs tot boven de 100 US\$ per barrel en begon de wisselkoers stapje voor stapje te stijgen van 21 naar 27 heden, op 12 september 2022.

In 2021 was de exportwaarde van olie 204 mln. US\$ op kasbasis in BoP van CBvS, terwijl de import van olie ruim 293 US\$ bedroeg. Per saldo netto import van olie van 89 mln. US\$. Bij een olie prijsstijging van 33% is dat per saldo 30 mln. US\$ extra vraag naar deviezen.

Met behulp van de versie van het MacroabcSU.xls model dat ook is gebruikt (in januari 2020) voor de doorrekening van het Behoedzaam scenario, zijn de gevolgen van de olieprijsstijging voor 2022 (het eerste jaar) doorgerekend.

De berekening van januari 2020 is als het ware opnieuw gedaan maar nu met de assumptie dat de internationale olieprijs 33% hoger is in 2022. Die modelversie geeft als resultaat een koers naar 34 in plaats van 21 voor een US\$, en een reële loondaling van 14%.

De berekeningen zijn ook uitgevoerd met een modelversie met andere coëfficiënten: een substitutie-elasticiteit van 0,25 i.p.v. 0,1 en een effect van de inflatie op de lonen van 80% met gemiddeld drie kwartalen vertraging. De koers gaat dan van 21 naar 24 en de reële lonen dalen met 7%. Een flink verschil in uitkomsten en het is niet bekend welke modelversie het meest nauwkeurig is. Deze modellen zijn niet geschikt voor het maken van voorspellingen, maar wel voor het maken van illustraties bij de analyse. Ze zijn verder geschikt voor het maken van voorwaardelijke vooruitberekeningen, voor het bouwen van scenario's.

Voorts is onduidelijk of de overheid de prijs van benzine en diesel bij de pomp zal subsidiëren en hoe dat dan wordt gefinancierd. Als dat indirecte belastingen zijn, is er per saldo geen macro effect.

Hoe kan nu wederom koersstabiliteit worden gerealiseerd?

In feite zijn we terug bij af. Net als in begin 2020 is er een tekort aan deviezen en zonder pakket aan maatregelen zal de koers weer gaan stijgen. Men kan wel een lage koers officieel vast stellen, maar als die niet marktconform is, zal er weer een

parallelmarktcoers komen. Door de hoge olieprijs stijgt de netto vraag naar deviezen.

Er is nu net als in 2020 een pakket aan maatregelen nodig om een stabiele coers te krijgen. Maar dat is nu nog moeilijker dan in 2020, want intussen zijn de reële lonen naar een laag niveau gezakt. In het onderwijs, de gezondheidszorg en andere materiele overheidsuitgaven zit ook geen rek meer. De inkomsten uit olie uit zee gaan er pas over en paar jaar komen en daarvoor zijn er eerst nog investeringsuitgaven te financieren.

Er is echter een lichtpuntje: Landen die worden geconfronteerd met een plotselinge terugval in deviezen moeten een bezuinigingsbeleid voeren. Maar het kost even tijd voor dat dat resultaten oplevert. Het IMF kan dan tijdelijk bijspringen met leningen voor betalingsbalans steun. Dus, leningen die moeten later worden terugbetaald. Omdat Suriname tot heden nauwelijks heeft geput uit de beschikbare gelden van het IMF kan ze nadere afspraken proberen te maken met het IMF.

Het effect op de deviezenvoorraad en coers kan tijdelijk worden voorkomen door deviezeninterventie van enkele tientallen miljoenen, jaar in jaar uit, totdat de olieprijs weer terugzakt naar circa 60 US\$, of door het in productie komen van de olie uit zee?

Om de koersstijging het hoofd te bieden, moet rekening gehouden worden met de volgende aspecten:

1. De olieprijs terug naar niveau 2021 voor eind 2022 of later lijkt erg onwaarschijnlijk aangezien de middellange termijn prijsverwachtingen tot 2025 rond USD 100 p/barrel is. Bron: Bloomberg.
2. Het is nog niet zeker wanneer olie-inkomsten uit zee gerealiseerd kunnen worden aangezien er nog steeds geen FID, Final Investment Decision, is genomen door TOTAL en deze wordt steeds uitgesteld. De meest

realistische verwachting voor olie-inkomsten uit zee, is het meest waarschijnlijk na 2026.

3. De macro-economische vooruitzichten zijn momenteel niet aantrekkelijk om Particuliere buitenlandse leningen/investeringen aan te trekken. Ook zijn er grote zorgen om de CFATF (Caribbean Financial Action Taskforce)/Anti-Money Laundering/Combating the Financing of Terrorism (AML/CFT) beoordeling over Suriname, die binnenkort moet uitkomen.
4. Het is aan te bevelen dat het Groei of Optimistische scenario van het Herstelplan terug wordt geschaald waarbij slechts prioriteit gegeven wordt aan projecten die op korte termijn extra deviezen inkomsten kan genereren. De overheid moet inzetten op het wegnemen van marktdistorsies en de aanpak van de informele sector door effectieve belastingmaatregelen in te voeren.
5. Interventies om de coers te stabiliseren is een optie, echter moet men zich realiseren dat koersinterventies kostbaar zijn. Zo kan de hele deviezen voorraad ineens verdampen bij het ondoordacht inzetten van dit instrument. Een dergelijke maatregel heeft in 2013 Suriname ruim USD 800 Miljoen gekost in een wip en een zucht. Een koersinterventie tot een vooraf bepaald maximum bedrag kan helpen maar de risico's zijn groot.
6. Suriname heeft nu een vrije marktcoers en dus wordt de coers bepaald door het krachtenveld van vraag en aanbod. Echter zijn in de aanloop naar een vrije valutamarkt verschillende distorsies in het marktmechanisme geïdentificeerd die tot op heden onvoldoende zijn geadresseerd. De markt heeft grote spelers die de coers kunnen sturen. De "X factors" is in de valuta handel:
 - a. Olie maatschappijen die op de vrije markt opereren sturen de coers omhoog bij gebrek aan girale USD. Bij risico beheersing moeten grote partijen uit de markt worden geweerd.
 - b. Dus ook Exporteurs die valuta inkomsten verdienen en die informeel cambio activiteiten op nahouden.
7. Handelshuizen sturen hun SRD prijzen omdat er een coers koppeling wordt toegepast:
 - a. Als de USD coers stijgt gaat de SRD prijs navenant omhoog.
 - b. Maar het is de vraag of bij een neerwaartse coers de SRD prijzen ook omlaag komen.
8. Indien er geen aanpassingsplan wordt ingezet, zal gekoerst worden richting het beleid van Bouterse/Hoefdraad, waarbij wij hebben aangegeven dat per eind 2020 dit onhoudbaar is geworden. Het terugschalen van dit beleid is niet alleen erg pijnlijk maar de economische gevolgen kunnen desastreus zijn. Zie de gevolgen nu, die voor eenieder zichtbaar en voelbaar zijn.
9. Aangezien de modelberekeningen aangeven dat onder de huidige omstandigheden een significante reële loondaling

tot gevolg zal hebben, is het opnieuw inzetten van een beleid van loonmatiging niet mogelijk.

10. Er is een algemeen gevoel van onbehagen en angst over de huidige koersontwikkelingen die met gerede spoed moet worden aangepakt.
11. Verder is het noodzakelijk om geen leningen te nemen om consumptieve uitgaven te financieren.
12. Het op korte termijn opvoeren van zowel de export output en de importvervanging.
13. Het verhogen van de Surinaamse productiviteit is essentieel.

Conclusies:

Wij hebben aangegeven dat de stabilisatie fase van het Herstelplan op eigen kracht heeft gewerkt. Echter zijn de fundamenteen erg dun en onvoldoende sterk om externe shocks goed te kunnen opvangen. De Surinaamse werkelijkheid betreft de grote externe shocks die geabsorbeerd moeten worden, met name die van de toegenomen olie prijzen.

Het doorgaan met de groeifase heeft op dit moment geen zin en moet er afgeschaald worden waarbij slechts de projecten waar deviezen kunnen worden gegenereerd voortgang moet hebben.

Er moet een 2e herstelplan komen om de economie opnieuw te stabiliseren waarbij ingezet moet worden om de distorsies in de valutamarkt weg te werken. Dat is inclusief het beleid van de valuta retentie regeling voor de export en import sectoren. De lokale productiviteit te vergroten en het aanpakken van de informele sectoren. Last but not least, de inning van de belasting inkomsten te verhogen door effectieve inning en handhavingsmaatregelen in te voeren.

Ten slotte

In deze notitie geven wij, twee zelfstandige economen, een bescheiden bijdrage aan de discussie, gebruikmakend van het vrij toegankelijke MacoabcSU.xls model.xls op www.stuseco.nl In feite hebben we onze doorrekening in januari 2021 van het Herstel Programma aangevuld met een assumptie over olieprijsstijging in 2022. Verder hebben we een lijst met mogelijke actiepunten toegevoegd. Het doorrekenen van een update van het Herstelprogramma valt buiten het kader van dit artikel. Daarvoor verwijzen we naar SPS met Suryamodel en CBvS met CBMOD.

IFRS • Corporate Finance • Compliance with AML/CFT
Forensic Services • Financial Statements • Quick Scans

info@rcfa.com

+597-490686

www.rcfa.com

BEDRIJVEN RICHT JE OP JE VANGST, ZELFS OP RUWE ZEE

Jeffrey Pankey, topmanager van het reclamebureau Figment Design, zegt dat een inflatoire markt het juiste moment is om de inspanningen voor bedrijfsontwikkeling op maat te maken. De volatiele markt van vandaag is geen tijd voor bedrijven om zelfgenoegzaam te worden, zegt de top manager, maar eerder een geschikt moment om zich te concentreren op het productiever zijn.

Jeffrey Pankey, President
of Figment Design

"In welke branche je ook actief bent, dit is het moment om je te concentreren op nieuwe kansen, weloverwogen te zijn met de mensen die je ontmoet en relaties op te bouwen". Met bijna drie decennia ervaring in de reclame- en horecasector, is Pankey goed thuis in de ups en downs van het bedrijfsleven, en hij heeft geleerd geduldig te zijn in onzekere, snel veranderende wateren - een vaardigheid die hij heeft ontwikkeld na jaren als kapitein en visser. "De nieuwe norm lijkt net zo kieskeurig te worden als de weersvoorspelling, altijd veranderend en moeilijk te voorspellen".

"Vissen, hoe vreemd het ook mag klinken, heeft me veel geleerd over marketing en business", zegt hij. "Veel van de oude vissersspreuken zijn van toepassing op wat we doen. 'Target uw soort' betekent bijvoorbeeld dat u zich op uw potentiële klant concentreert en geen geld verspilt aan gebieden met de minste opbrengst. Neem het juiste aas en uitrusting mee, verspil geen tijd aan glimmende voorwerpen die niet werken. Kijk naar allerlei kansen, groot en klein – soms kost de grootste vis meer tijd en energie om te vangen en smaakt hij niet eens lekker."

Terwijl het huidige economische klimaat vol onzekerheid is, zegt Pankey, die een bootkapitein is, dat turbulente wateren meestal vol kansen zitten. "In deze ruwe zee gaan veel mensen door dezelfde problemen en hebben ze een soortgelijk verhaal, dus wees bereid om te luisteren en je verhaal te delen", adviseert hij. Terwijl we de moeilijkheden nu over-

winnen, zal onze voorbereiding van vandaag vruchten afwerpen als de zaken soepeler worden.

"Net als bij een visreis, vereist een goede bedrijfsontwikkeling voorbereiding", zegt hij. "Waar een visser ervoor zou zorgen dat hij of zij over de vereiste visvergunning, uitrusting en kleding beschikt, kan een marketingprofessional een bedrijfsplan (kaart) maken en de juiste technologie (GPS) gebruiken om het perfecte doelwit te vinden." Gewapend met de gedachte dat de huidige omgeving veel kansen biedt, moedigt hij bedrijven aan om met een frisse blik naar oude manieren van werken te kijken. "Denk aan vergelijkbare of parallelle markten die je nog niet hebt aangeboord, welke ingangen kun je daar zoeken? Hoe kunt je jouw marktaandeel vergroten in plaats van nieuwe markten te zoeken? Welke conferenties ga je bijwonen in 2023? Met wie kun je op social media een zakelijke relatie opbouwen? De mogelijkheden zijn werkelijk eindeloos", zegt Pankey.

Pankey's heeft een aantal "Vistips voor zakelijk succes":

- ✚ Gebruik GPS om in de zone te komen. Er is zoveel technologie die je kan vertellen waar de vissen zijn. Gebruik technologie om uw volgende klant te vinden.
- ✚ Ga waar de vis zal zijn. We vissen niet altijd bovenop de vis. Sterker nog, in veel gevallen anticiperen we waar de vissen zullen zijn en zitten we geduldig op afstand en wachten tot ze naar ons toe komen.
- ✚ Gebruik het juiste aas. Zorg dat je altijd verschillende marketingtactieken bij de hand hebt, maar weet hoe en wanneer ze te gebruiken. Op die manier krijg je een meer kwaliteitsvolle vangst.
- ✚ Haal je vangst voorzichtig binnen. Wees kalm, vooral bij het sluiten van deals. Te veel spanning op de lijn zal elke keer breken. Forceer het niet, anders schrik je de vis en je potentiële klant af.
- ✚ Deel uw vangst met mensen in nood. Je premie delen is nooit een slecht idee. Het is niet alleen een vriendelijke benadering van het leven, maar je weet nooit hoe je vrijgevigheid later op je terugkomt.

Expert
 An expert is someone
 with some
 experience through
 extensive knowledge
 called in for advice

DE EXPERTS AAN HET WOORD OVER:

“Daling van de wisselkoers realiseer je niet met een wet en/of dreigementen”

Marein van Schaaijk en ik hebben een technische notie geschreven over de Koersstabiliteit, (download via www.stuseco.nl, 14Sep22). Zonder de fundamentals op hun plaats, is het uiteten van dreigementen net als water naar zee dragen. Als de wisselkoers door de overheid wordt vastgesteld op een ander niveau dan de vrije marktcoers, ontstaat er een parallelle koers, tenzij er een onuitputtelijke deviezenvoorraad is, zoals in Suriname tot 1983 het geval was.

Een koers bij wet maken in Suriname is ook een proces van distorsies creëren.

Gerard Lau, Econoom

De totstandkoming van de wisselkoers bij een zwevend wisselkoersregiem staat in beginsel onder invloed van vraag- en aanbodfactoren, zoals overheids- en particuliere bestedingen (vraagzijde) en de exportactiviteiten (aanbodzijde). Een verstoring in deze factoren en de aanpak daarvan leiden tot wisselkoersveranderingen. Er zijn tevens niet-economische factoren, zoals de handhaving van wet- en regelgeving en morele aandrang, die van invloed kunnen zijn op de wisselkoers. Wet- en regelgeving zijn essentieel voor een ordelijk en transparant marktproces, terwijl morele aandrang verantwoord marktgedrag kan bevorderen. De uiting van dreigementen ter beïnvloeding van de wisselkoers heeft een kortstondig effect en bewerkstelligd geen duurzame wisselkoersstabiliteit.

Sanjay Gaurisankar, hoofd van de afdeling Financiële markten bij de CBvS

Ja, het voor de hand liggende commentaar was all over the internet. Dat gaat niet zo, helaas. Het omgekeerde wel, want als “hooggeplaatsten” in koor zouden gaan fluisteren dat de koers zal gaan stijgen in december, zal dat zeker effect hebben op de koersen. Psychologisch effect, one-way. Velen hebben het over de werking van de markt, het spel van vraag en aanbod. Maar de markt is scheef in Suriname, en er is geen openheid en doorzichtigheid van spelregels. Dan gaan zaken fout. Vooral in kleine, open, import gedreven economieën als Suriname. Wat wel zou werken? Op korte termijn m.i. importen beperken door een sterk, ambitieus importvervangend beleid van vooral voedingsmiddelen; de sociale subsidies eindelijk eens goed managen en uitvoeren en binnen 2 @3 jaar de export-opbrengsten hebben verhoogd met minimaal 25%. Starting now!

Satcha Jabbar is econoom en houdt zich bezig met ontwikkelingsfinanciering, ondersteunt small business development en recentelijk, bestudeerd de onroerend goed markt in Suriname.

VES-secretaris Girdhari: Rententieregeling ondoordacht

Swami Girdhari,
secretaris van de VES

De verplichte inwisseling van 35% van de exportopbrengsten (retentieregeling) is volgens Swami Girdhari, secretaris van de Vereniging van Economisten in Suriname (VES) ondoordacht, exportonvriendelijk en populistisch. Vanaf vandaag moet minstens 35% door de exporteurs van goud en goederen, tegen de koers genoteerd door de Centrale Bank van Suriname (CBvS) worden ingewisseld bij de deviezenbanken.

De regering wil hiermee de stijging van de wisselkoers tegengaan. De ingewisselde exportdollars zullen gebruikt worden voor import van basisgoederen, brandstof en medicamenten.

Bij navraag is volgens Girdhari gebleken dat er geen overleg is geweest met exportsector. "De retentieregeling van 35% van de opbrengsten is bedrijfseconomisch onverantwoord voor bepaalde sectoren. Het is jammer dat de autoriteiten simplistisch te werk gaan en geen analyse maken van de diverse exportsectoren. Sowieso, is de retentieregeling ten laste van de opbrengst verkeerd, maar zou men moeten uitgaan van de winst", stelt de VES-secretaris in een interview met Starnieuws.

De retentieregeling kan alleen worden uitgevoerd indien de straatkoers gelijk of lager is dan de CBvS koers. Indien de straatkoers hoger is dan de CBvS koers, wordt de ondernemer benadeeld, meent Girdhari. De ondernemer krijgt dan minder SRDs voor de retentiedollars, terwijl de prijzen van productiemiddelen en inputs gebaseerd zijn op de straatkoers. "Kortom: wanneer er geen stabiliteit is, geraken exportbedrijven in problemen met een retentieregeling gebaseerd op een lagere CBvS koers".

De maatregel is populistisch, omdat het bericht en de toon van de autoriteiten suggereert dat de stijging van de wisselkoers komt door het ontbreken van de retentiedollars, stelt Girdhari. "De 'a no mi' cultuur domineert. De stijging van de wisselkoers is zorgwekkend. De autoriteiten verzwijgen dat hun financieel-economisch beleid hieraan ten grondslag ligt, o.a.: het ontbreken van een begrotingsevenwicht, het missen van de 3e IMF tranche, en misschien straks ook de 4e tranche, afnemend

vertrouwen in het regeringsbeleid en het ontbreken van een productie- en export stimulerend beleid".

Het vastgestelde percentage van 35% is nattevingerwerk. Men dient een gedegen analyse te maken van de diverse sectoren en de draagkracht te berekenen per sector. De ene sector kan wat meer hebben dan de andere sector. Bijvoorbeeld is de retentieregeling van 35% voor de groente- en fruitsector vernietigend voor de exportbedrijven en de agrarisch productie, vindt de VES-secretaris.

Deze maatregel zal uiteindelijk funeste gevolgen hebben voor de export en uiteindelijk een doorwerking naar de lokale productie. "Het lijkt alsof men de export wenst af te straffen ten gunste van de import. Bijvoorbeeld: je vernietigt de lokale agrarische export & productie, maar zorgt wel ervoor dat importeurs retentiedollars krijgen voor de import van bijvoorbeeld voedsel. Het regeringsbeleid werkt stremmend op de productie en export en faciliteert en bevordert de import."

De huidige maatregel is discriminatoir. De VES heeft in haar artikel in *INZICHT* aangegeven dat de retentieregeling zou dienen te gelden voor alle sectoren en beroepsgroepen die valuta verdienen, en wel op de winst en niet de opbrengst. In Suriname zijn er diverse valuta-verdiensectoren en beroepsgroepen die voor hun goederen en diensten naast SRD's ook valuta (US\$ en/of Euro) ontvangen, zoals:

- a) Exportbedrijven van goederen (goud, olie, hout, rijst, bananen, groenten, fruit, vis, vlees, enz....)
- b) Verzekeringsmaatschappijen (klanten die hun polis in valuta betalen)
- c) Banken (bedrijven die valutalingen hebben lossen af in valuta)
- d) ICT, outsourcingbedrijven die projecten uitvoeren voor buitenlandse opdrachtgevers
- e) Ingenieursbureaus, architecten, belastingadviseurs, adviesbureaus, advocatenkantoren, notariaten, accountants, artsen en specialisten, enz....
- f) Importeurs, autohandelaren, reisbureaus, vliegmaatschappijen, hotels, touroperators, makelaars, bouwbedrijven, transportbedrijven, constructiebedrijven, opleidingsinstituten, staatsbedrijven, enz.... die goederen/diensten verkopen/leveren in valuta.

Indien de autoriteiten de beschikbaarheid aan deviezen willen verhogen dienen ze niet alleen te kijken naar de exportbedrijven, maar naar alle sectoren en beroepsgroepen die valuta verdienen, vindt de VES.

Wereld nieuws

More Than Half of All Tropical Deforestation Directly Attributable to Industrial Mining Takes Place in Indonesia, with Brazil, Ghana and Suriname also Suffering Major Losses

New peer-reviewed research published in *PNAS* showed that, out of 26 countries, Indonesia accounted for 58.2% of the tropical deforestation directly caused by industrial mining activities. Brazil, Ghana and Suriname also stood out in the study, which underscored the need for stronger measures to protect tropical forests from destructive economic activities like mining.

The researchers overlapped the geographic coordinates of industrial mines in operation from 2000-2019 with forest loss data from the Global Forest Change dataset for the same period. The data covered 26 countries representing 76.7% of the total tropical deforestation observed from 2000-2019. Coal extraction in the Indonesian province of East Kalimantan drove the mining-related deforestation in the country. The deforestation from iron ore and gold mining in the Brazilian state of Minas Gerais was clearly visible in the satellite data,

while bauxite and gold mining were predominant in Ghana and Suriname.

Industrial mining also had widespread indirect impacts on deforestation. More than two-thirds of the countries studied had, within 50 kilometers of the areas designated for mines, higher rates of deforestation that were not connected to other factors.

“Against the rapidly growing demands for minerals, in particular for metals for renewable energy and e-mobility technologies, government and industry policies must take into

account both the direct and indirect impacts of extraction,” said Anthony Bebbington, Ph.D., Higgins Professor of Environment and Society at Clark University’s Graduate School of Geography and corresponding author for the study. “Addressing these impacts is an important tool for conserving

tropical forests and protecting the livelihoods of communities who live in these forests.”

For Indonesia, Brazil and Ghana, tropical deforestation from industrial mining peaked from 2010-2014 but continues today. Coal mining in Indonesia in particular doubled in this time period as output grew to match increased demand from China and India. The scope of forest destruction in the country stood out in the study, especially in East Kalimantan which [lost 19% of its tree cover](#) in the past two decades. The province, the center of coal mining for the country, hosts the construction site of the future national capital [Nusantara](#), a city being built where a timber plantation once stood—and a tropical forest before that.

The study points to the need for Environmental Impact Statements and other permitting requirements for industrial mining to include a broader geographic scope that includes more territory outside of the project concession area. Applications for new mining projects should also not be examined in isolation; the cumulative impacts of other projects, such as agricultural developments, need to be considered.

“There is a broad range of environmental damage caused by mining operations on top of deforestation, including destruction of ecosystems, loss of biodiversity, disruption of

water sources, the production of hazardous waste and pollution,” said Stefan Giljum, lead author of the study and associate professor at the Institute for Ecological Economics, Vienna University of Economics and Business. “Government permitting should take all of this into account; an industrial mine can easily disrupt both landscapes and ecosystems. Industrial mining remains a hidden weakness in their strategies to minimize environmental impacts.”

“Although Indonesia’s total deforestation has declined annually since 2015, these findings emphasize the continued need for strong land use planning to ensure mining does not destroy forests or violate community rights,” said Hariadi Kartodihardjo, PhD, Professor of Forest Policy at Bogor Agricultural University.

Previous research in the Brazilian Amazon has shown that acknowledging and enforcing the collective property rights of Indigenous Peoples and local communities is one of the most effective ways to prevent deforestation, as deforestation in their territories is significantly lower than in places managed by other government or private entities.

The most recent United Nations climate report concurred, stating: “Supporting Indigenous self-determination, recognizing Indigenous Peoples’ rights and supporting Indigenous knowledge-based adaptation are critical to reducing climate change risks and effective adaptation.”

The study did not include direct deforestation from artisanal and small-scale mining, as standardized global databases with geographic coordinates for such operations do not yet exist in forms that are amenable to statistical analysis. But the authors recognize that artisanal and small-scale mining, as well as illicit mining, generate significant environmental damage that demands scrutiny, response and remediation.

Economic Quotes

“Er zijn twee manieren om van politiek je beroep te maken. Ofwel men leeft voor de politiek - of van de politiek.”

Econoom, Geschiedkundige en Socioloog, 1864 - 1920

– Max Weber

Naar een Regionale luchtvaartmaatschappij

Julia Simpson

“Ik geloof dat het tijd is, het is nu eigenlijk het juiste moment voor een regionale luchtvaartmaatschappij. Ik weet dat er al vele jaren over wordt gesproken, maar het Caribisch gebied moet optreden als een entiteit om capaciteit op te bouwen (waarvan iedereen profiteert). Er is vraag en ik denk dat investeerders er ook zijn.”

Julia Simpson, voorzitter, World Travel & Tourism Council.

planeet voortaan centraal te stellen rond een gedeelde visie voor een duurzamere, inclusieve en veerkrachtige sector.

“Toerisme is de belangrijkste pijler van Caribische economieën en het creëren van nieuwe ondernemerskansen; opwaartse mobiliteit opbouwen; het verbreden van de vaardigheden en vindingrijkheid van onze volkeren; het presenteren van de Caribische cultuur, keuken, natuur en entertainment; en het verbeteren van ons vermogen om te herstellen van crises en uitdagende situaties”, verklaarde de president van de Caribbean Hotel and Tourism Association (CHTA) Nicola Madden-Greig.

Wereld toerisme dag; "Rethinking Tourism"

Dinsdag 27 september was het Wereld toerisme dag. Een dag om te focussen op de toekomst. Onder het thema "Rethinking Tourism", moeten de condities worden gecreëerd dat de toekomst er een is waarin toerisme het welzijn van onze mensen waarborgt, evenals de gezondheid van ons milieu en natuurlijke hulpbronnen.

Het is bekend dat toerisme de grootste vrijwillige overdracht van middelen van de haves naar de have-nots in de geschiedenis is. Het is ongetwijfeld een van 's werelds belangrijkste economische aanjagers en zeker de snelste om te herstellen van grote tegenslagen. We moeten voortbouwen op de ongekende politieke en publieke erkenning voor de sector en serieus heroverwegen hoe we toerisme "doen", zoals de Wereld Toerisme Organisatie aandringt.

De toekomst is al hier, aangezien de internationale toeristenaankomsten aantrekken. Het is van belang om in kaart te brengen hoe toerisme als cruciale pijler van ontwikkeling en vooruitgang, mens en

Rethinking Tourism

We moeten de geleerde lessen uit de pandemie gebruiken om de huidige benadering van het Caribisch toerisme opnieuw te bedenken. “We moeten investeren in schoon en duurzaam toerisme, het energieverbruik van de sector verlagen, emissievrije routes invoeren en de biodiversiteit beschermen. We moeten fatsoenlijke banen creëren en ervoor zorgen dat de winst ten goede komt aan het gastland en de lokale gemeenschappen. Overheden, bedrijven en consumenten moeten hun toerismepraktijken afstemmen op de doelstellingen voor duurzame ontwikkeling en een toekomst van 1,5°C. Het voortbestaan van deze industrie en vele toeristische bestemmingen, zoals kleine eilandstaten in ontwikkeling, hangt ervan af.

“Er is geen tijd te verliezen. Laten we het toerisme heroverwegen en opnieuw uitvinden en samen zorgen voor een duurzamere, welvarende en veerkrachtige toekomst voor iedereen.” Onze uitdaging van vandaag is om een industrie op te bouwen die zich kan aanpassen aan en het hoofd kan bieden aan de voortdurende en nieuwe uitdagingen waarmee we worden geconfronteerd”, verklaarde ze. “Dit omvat het aangaan van de uitdagingen van klimaatverandering, het creëren van een meer inclusieve industrie, het stimuleren van opwaartse mobiliteit door middel van toerisme, het behouden van meer van de toeristendollar, het gebruik van technologie om nieuwe kansen te creëren en stijgende kosten aan te pakken, vervolgt Madden-Greig.

“Toerisme draagt meer dan 40 procent van het BBP bij aan de meeste Caribische economieën, met een aantal bestemmingen

van meer dan 60 procent. Volgens het Caribbean Economic Impact Report van de World Travel and Tourism Council (WTTC), van juni 2022, kan het Caribisch gebied de bijdrage van het toerisme aan het BBP, werkgelegenheid en inkomstenuitbreiding vergroten door samen te werken om de talloze bovengenoemde uitdagingen aan te pakken”, merkte ze op.

"Dynamische Belasting" op Vliegtickets

De voorzitter van de (CHTA) beveelt een "dynamisch belastingstelsel" aan als een nieuwe en potentiële oplossing om de aanhoudende zorgen over de hoge kosten van vliegtrips binnen en van en naar de regio aan te pakken. Nicola Madden-Greig roept op tot een flexibele benadering van het heffen van luchtvaartbelastingen en zei dat een van de belangrijkste

beperkingen waarmee reizen naar het Caribisch gebied wordt geconfronteerd, de zware belastingdruk is, en regeringen zouden goed kunnen overwegen om succesvolle tactieken voor inkomstenbeheer in de toerisme- en luchtvaartsector te gebruiken.

Begrijpend dat de volledige afschaffing van belastingen een uitdaging kan zijn, stelde de CHTA-president een belastingbeleid voor dat inspeelt op de seizoensgebondenheid van de internationale reisvraag. "Overheden kunnen bijvoorbeeld een hogere belasting op vliegtickets heffen in het hoogseizoen in de winter en lagere belastingen in de zomer wanneer de vraag zwak is", zei ze. Dit geldt ook voor de VFR-reizen (Visiting Friends and Relatives). De economische aspecten van zo'n variabel beleid kunnen in feite resulteren in een nettowinst in belastinginkomsten voor Caribische regeringen. "Naarmate reizen betaalbaarder wordt en we meer reizen stimuleren, zal dit resulteren in meer lokale uitgaven en bijgevolg een toename van lokale belastingen". Ze onderstreepte dat er ook een netto voordeel voor de consument zal zijn dankzij lagere ticketprijzen.

Madden-Greig voerde aan: "Er is een manier om het te doen die flexibiliteit mogelijk maakt, zodat je nog steeds belasting aan de voorkant hebt, maar als je de vraag moet stimuleren, kun je die belastingen verlagen en het verschil aan de achterkant goedmaken". De belastinggegevens moeten echter transparant zijn, waarschuwde ze.

Deze "dynamische belastingstrategie" wordt besproken op Caribbean Travel Forum, dat plaatsvindt op CHTA's Caribbean Travel Marketplace in Puerto Rico, van 3 tot 5 oktober 2022.

Caribbean Tree Planting Week

Over de hele wereld worden verschillende initiatieven georganiseerd om de klimaateffecten te verminderen door 950 miljoen hectare nieuwe bossen aan te planten om de stijging van de wereldwijde gemiddelde temperatuur te beperken tot 1,5 graden Celsius. De Caribbean Tree Planting Week (CTPW) dit jaar loopt van 3 tot en met 9 oktober 2022.

Het Caribbean Tree Planting Project (CTPP) geëngageerd om de volgende doelstellingen te bereiken:

- ten minste 1 miljoen bomen planten en gerelateerde klimaatactie ondernemen in ten minste 10 Caribische landen;
- het bevorderen van klimaatveranderingsactivisme onder Caribische jongeren en de Caribische diaspora;
- het voortdurend benadrukken dat partnerschappen met meerdere belanghebbenden en samenwerkingsacties nodig zijn om de verwezenlijking van SDG's te versnellen, met name SDG's 13 (Klimaatactie) & 15 (Life on Land).

De Jamaicaanse professor Rosalea Hamilton, voorzitter van de Caribbean Philanthropic Alliance (CariPhil), voert samen met haar enthousiaste team campagne om ervoor te zorgen dat de CTP-week een vast onderdeel wordt van de

regionale kalender. Het ambitieuze Caribbean Tree Planting Project (CTPP) omvat tot nu toe 22 territoria en 347 partners sinds de oprichting. De deelnemers plantten tussen februari 2020 en juni 2021 meer dan 1.5 miljoen bomen, een opmerkelijke prestatie.

Initiatief van 2019

De Jamaicaanse professor Rosalea Hamilton, mede-oprichter van het Caribbean Tree Planting Project (CTPP), geeft aan dat het project begon in april 2019 toen een groep Caribische filantropen elkaar ontmoette in Jamaica. Deze besloten om regionaal samen te werken om de Duurzame Ontwikkelingsdoelen in het Caribisch gebied effectiever te

bereiken. Dit leidde tot de oprichting van de Caribbean Philanthropic Alliance in september 2020. Dit gebeurde tijdens de nasleep van de catastrofale orkaan Dorian, die de Bahama's verwoestte. "Gezien onze gedeelde ervaring met orkanen en klimaatgebeurtenissen in het Caribisch gebied, was het voor ons allemaal gemakkelijk om in te stemmen met een project dat kan bijdragen aan het aanpakken van de ernstige dreiging die klimaatverandering vormt voor ons allemaal in het Caribisch gebied".

Ze benadrukt dat de Caribbean Tree Planting Week het publiek bewustzijn en begrip van het belang van het planten van bomen en de noodzaak om ons milieu en cultureel erfgoed actief te beschermen wil verhogen. "Caribische mensen moeten de voordelen van bomen echt begrijpen. Bomen stellen ons in staat om te ademen, geven ons schoon water, verminderen de vervuiling, bieden voedsel, bescherming en huizen voor dieren en mensen, en nog veel meer. Het planten van bomen in het Caribisch gebied stelt ons in staat om alle 17 duurzame ontwikkelingsdoelen te verwezenlijken. Het planten van bomen zal niet alle problemen in het Caribisch gebied oplossen, maar levert een belangrijke bijdrage" aldus professor Hamilton. Ook Suriname doet mee aan de CTP.

.....Nawoord van de redactie

Hoe komen we uit de crisis zonder Minister van Financiën?

De VES bedankt de ex-Minister van Financiën voor de getoonde moed en vaderlandsliefde om het financieel-economische wanbeleid van zijn voorganger, welke onze samenleving in een diepe economische crisis heeft gedompeld, te willen keren. Dat vele van zijn goede voornemens niet gerealiseerd zijn kan hem niet altijd in de schoenen worden geschoven en wij wensen hem een goede pensionering toe. Feit is dat de ex-Minister al ruim 3 maanden geleden zijn aftreden heeft aangekondigd. Het is daarom onbegrijpelijk en onverantwoordelijk van de Regering dat ze nog steeds geen enkele capabele Surinamer, nog uit hun midden nog daarbuiten, bereid heeft gevonden om het roer over te nemen. Dit is des te ernstiger als je midden in de uitvoering van een Herstelplan 2020-2022 en een IMF 2022-2024 programma zit. Daarvoor is er bij uitstek een meer dan full-time capabele Minister voor nodig. Als doekje voor het bloeden benoemd de Regering niet 1 maar zelfs 2 ad interim Ministers. Dit is een unicum. De voorlopige Minister van Financiën is voor nu de Minister van Buitenlandse zaken, Internationale Business en Internationale Samenwerking, Financiën en Planning (BIBISFINPLAN), naast al de talrijke andere functies of posities die hij heeft en steeds meer krijgt ter opvang van leemtes bij andere ministeries.

U hoeft geen econoom te zijn om te begrijpen dat dit zo niet werkt en ook niet zal werken in de toekomst. We komen niet aan de deskundigheid van onze bewindslieden, maar geen van ze hebben de kwalificatie van "Superman". Als ze de afgelopen 26 maanden nog geen zichtbare en meetbare prestaties op hun "eigen" ministerie hebben laten zien, hoe kan de Regering ons en daarmee de gehele bevolking overtuigen dat ze serieus bezig is met het herstel van de economie?

Het kwartje is gevallen

In de Jaarrede heeft President Santokhi perfect aangegeven **"Vanuit het perspectief van de bevolking is de vertaling van duurzame ontwikkeling: het wonen en werken in een samenleving waar de koopkracht de mogelijkheden biedt op een goed leven waar men zich veilig voelt en goede voorzieningen aanwezig zijn op het gebied van gezondheidszorg, onderwijs, huisvesting en de sociale zorg. En wie wil dat nu niet? Dit is waar het volk recht op heeft"**.

Dat is precies waar elke burger naar snakt. De President en de Vice-President beseffen dus dat het belang van het volk voorop staat en niet die van haar gekozen leiders en hun entourage. Helaas zien we tot nu toe dat de daden van de Regering de samenleving juist verderaf brengen van de mooi uitgesproken woorden. Haar woorden en daden staan in schril contrast met elkaar.

Licht in de tunnel: voor wie?

Terwijl de samenleving gebukt gaat enerzijds onder een steeds verder gaande verarming, als gevolg van de ontwaarding van de SRD en stijgende prijzen en anderzijds een verruwing in onze samenleving en stijgende criminaliteit wordt in de Jaarrede aangegeven dat het licht in de tunnel zichtbaar is. Welk licht is zichtbaar en voor wie is het licht zichtbaar?

De groeiende doofpot

Wat zich helaas wel steeds verder ontwikkelt is de bekende "doofpot". De gelden van de reëufraude zijn hopelijk weer binnengehaald, maar of alle fraudeurs ook zijn gestraft en hoe het nieuw beleid om herhaling te voorkomen er uit moet zien blijft onduidelijk. Verder ontbreekt transparantie over onderzoeken naar de SLM fraude, grondroof te Sabaku village en Kronenburg, EBS fraude, overtreding onderhandse gunningen bij LVV en nog zoveel andere cases. Het niet oplossen van deze cases geeft aan dat de Regering het aanpakken van corruptie niet serieus neemt en zelf haar eigen beleidsdocumenten vertrappt. Positief is dat de President heeft aangekondigd dat de Anti-corruptiewet in 2023 volledig in werking zal treden. Al is het nog steeds onbegrijpelijk welk obstakel zo groot was dat deze daadkrachtige Regering het niet binnen enkele maanden maar pas na 3 jaar kan realiseren. De VES kijkt reikhalzend uit naar de volledige werking van de Anti-corruptiewet en het krachtig signaal dat hiervan moet uitgaan.

Ambtenarenstop

De VES heeft op 16 juni 2020 de 4 coalitieleiders geadviseerd om per direct een ambtenarenstop in te voeren en benodigd kader via interne vacatures in te vullen of indien noodzakelijk middels transparante openbare sollicitaties. In de praktijk heeft men meer dan 3000 Friends, Families en Sponsors in overheidsdienst genomen. Het is dan ook heugelijk te horen dat 2 ½ jaar en minimaal 3000 maandelijkse ambtenarensalarissen verder, dit advies eindelijk serieus zal worden toegepast. Indien dit ook daadwerkelijk per 1 januari 2023 consequent wordt toegepast is dat zeker positief.

INZICHT # 33 verschijnt in de eerste week van november 2022